

RP 58/2018 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 4 och 5 a § i lagen om studiestöd och till vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om studiestöd och lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och i yrkesutbildning ändras så att den grundläggande utbildning som ordnas för studerande som passerat läropliktsåldern enligt lagen om grundläggande utbildning anses vara studier som berättigar till studiestöd och stöd för skolresor. Studierna anses vara på heltid om de omfattar minst 22 kurser per läsår.

Dessutom föreslås att definitionen av heltidsstudier i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras på grund av ändringarna i lagstiftningen om studiestöd.

Lagarna avses träda i kraft den 1 augusti 2018.

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge och föreslagna ändringar

1.1 Nuläge

I 4 § i lagen om studiestöd (65/1994) föreskrivs om de studier som berättigar till studiestöd. Studier som berättigar till studiestöd är studier som bedrivs efter läroplikt med början från studier enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998) som ordnas av folkhögskolor till vetenskapliga påbyggnadsexamina enligt universitetslagen (558/2009). Studiestöd kan också fås för utbildning riktad till invandrare som avses i 10 § 3 mom. i yrkeshögskolelagen (558/2009) för en för gymnasieutbildning förberedande studiehelhet som omfattar ett läsår och minst 25 kurser och som ordnas för invandrare och personer med främmande språk som modersmål samt för utbildning som förbereder för yrkesutbildning riktad till invandrare.

I 4 § 3 mom. i lagen om studiestöd föreskrivs om andra studier än högskolestudier som man kan få studiestöd för. Studiestöd beviljas även en studerande som genomför annan än yrkesutbildning eller gymnasieutbildning i en folkhögskola eller ett idrottsutbildningscenter enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) eller i utbildningscentralen enligt lagen om Sameområdets utbildningscentral (252/2010). Enligt bestämmelsen beviljas studiestöd för studier i enlighet med lagen om grundläggande utbildning som genomförs vid folkhögskola. På annat sätt ordnade studier i enlighet med lagen om grundläggande utbildning berättigar således inte till studiestöd.

Yrkes- och andra än högskole- eller gymnasiestudier är heltidsstudier, när studierna omfattar i genomsnitt minst tre studieveckor eller 4,5 kompetenspoäng per studiemånad. När studiernas omfattning inte har dimensionerats i studieveckor eller kompetenspoäng, fordras att den studerande under i genomsnitt minst 25 veckotimmar deltar i undervisning enligt undervisnings- eller utbildningsprogrammet eller i praktik som hör till studierna. Utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv är dock alltid heltidsstudier.

För studier vid en annan läroanstalt än en högskola kan studiestöd beviljas för högst 12 månader efter den regelrätta studietiden. Med den regelrätta studietiden avses den föreskrivna studietiden eller tiden för genomförande av studierna utan förlängning eller tiden för genomförande av studierna enligt läroplanen eller undervisningsprogrammet, om tiden inte är angiven i lagstiftningen.

Stöd för skolresor betalas för kostnader som den dagliga skolresan mellan bostad och läroanstalt för en studerande som bedriver gymnasiestudier eller yrkesstudier medför. Berättigad till stöd för skolresor är från och med den 1 januari 2018 en studerande som är bosatt i Finland och som bedriver heltidsstudier i Finland inom gymnasieutbildning enligt gymnasielagen (629/1998) eller inom utbildning som förbereder invandrare eller personer med ett främmande språk som modersmål för gymnasieutbildning, inom utbildning som leder till yrkesinriktad grundexamen enligt 5 § i lagen om yrkesutbildning (531/2017), inom handledande utbildning enligt 7 § i lagen om yrkesutbildning, inom sådan utbildning enligt lagen om Räddningsinstitutet (607/2006) som leder till yrkesexamen eller inom sådan utbildning enligt lagen om Brottpåföljdsområdets utbildningscentral (1316/2006) som leder till yrkesexamen. Personer som passerat läropliktsåldern har inte rätt till skolskjutsförmån i enlighet med lagen om grundläggande utbildning.

RP 58/2018 rd

Det centrala villkoret för att få stöd för skolresor är att den enkelriktade skolresan är minst 10 kilometer och att kostnaderna för skolresor per månad överstiger 54 euro. Syftet med stödets kilometer- och kostnadsbegränsningar är att rikta stödet till dem som har både en lång skolresa och betydande kostnader. Man har velat beakta de trafikpolitiska förhållandena så att de studerande kan utnyttja kollektivtrafik eller skolskjuts som utbildningsanordnaren ordnar eller, om villkoren i 4 a § i lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning (48/1997) uppfylls, något annat lämpligt eget färdstätt. Ett villkor för beviljande av stöd för skolresor är dessutom att den studerande per vecka har minst sju sådana resor i ena riktningen som berättigar till stöd för skolresor under en sammanhängande tid av minst 18 dagar. När en studerande anlitar kollektivtrafik för sin skolresa, ersätts resekostnaderna för det anlitate färdmedlet enligt den för den studerande billigaste biljettprodukten för en tid som motsvarar en månad. När en studerande anlitar den transport som utbildningsanordnaren ordnar för skolresorna eller använder sig av det s.k. Waltti-biljettsystemet föreskrivs om beräkningsgrunderna för kostnaderna för skolresor genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. Den studerande betalar alltid högst 43 euro för de kalkylerade kostnaderna för skolresor.

Systemet med utkomstskydd för arbetslösa syftar till att säkerställa arbetslösa arbetssökandes ekonomiska möjligheter att söka arbete och förbättra deras förutsättningar för inträde eller återinträde på arbetsmarknaden genom att systemet ersätter de ekonomiska förluster som arbetslösheten orsakar. För utkomsten under heltidsstudier finns det i första hand ett studiestödssystem. För att en person ska ha rätt till antingen arbetslöshetsförmån eller studiestöd, definieras heltidsstudier så enhetligt som möjligt i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) och i lagstiftningen om studiestöd.

Enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa har studerande på heltid inte rätt till arbetslöshetsförmåner. Den som bedriver grundläggande studier enligt lagen om grundläggande utbildning anses vara heltidsstuderande, om studiernas omfattning enligt undervisningsprogrammet är i genomsnitt minst 25 veckotimmar.

En arbetssökande kan ha rätt till arbetslöshetsförmån som betalas som stöd för frivilliga heltidsstudier enligt antingen lagen om offentlig arbeidskrafts- och företagsservice (916/2002) eller lagen om främjande av integration (1386/2010). För att få stöd för studier i form av arbetslöshetsförmån förutsätts bland annat att arbets- och näringsbyrån konstaterat att den arbetssökande är i behov av utbildning. Om syftet med studierna är att fullgöra den grundläggande utbildningens lärokurs, kan den studiehelhet som studierna bildar stödjas för högst 48 månaders tid. Med stöd av lagen om integration kan även deltidstudier stödjas.

1.2 Bedömning av nuläget

Enligt regeringens handlingsplan för integrationsfrämjande för åren 2016–2019 (Statsrådets principbeslut om statens program för integrationsfrämjande) ska den grundläggande utbildningen för vuxna förnyas 2018 så att den bättre motsvarar invandrarnas behov. Vuxna kan genomföra grundläggande utbildning och gymnasiet lärokurs vid ett vuxengymnasium, på s.k. vuxenlinje vid ett dagsgymnasium eller vid en folkhögskola. En lärokurs som omfattar ett läskunnighetsskede samt ett inlednings- och slutskede omfattar högst fyra år. Vid studier på heltid ska studierna dock slutföras på högst fem år. Lärokursen inklusive alla tre skeden omfattar minst 111 kurser.

Som ett mål för handlingsplanen har regeringen fastställt att personer som passerat läropliktsåldern ska ha reella möjligheter att fullgöra den grundläggande utbildningens lärokurs. Som

ett led i detta mål föreslås i propositionen att studiestödslagen ändras så att personer som passerat läropliktsåldern kan få studiestöd för heltidsstudier inom den grundläggande utbildningen. Det är således motiverat att rätten till studiestöd och stöd för skolresor vid andra läroanstalter än folkhögskolor utvidgas till studier i syfte att fullgöra lärokursen för den grundläggande utbildningen efter läropliktsåldern.

I synnerhet för att säkra utbildningsbehovet för vuxna invandrare som varken kan skriva eller läsa, är det motiverat att utvidga studiestöds- och skolresestödsrätten så att en studerande har rätt till stöden när han eller hon genomför studier enligt lärokursen för den grundläggande utbildningen efter att läroplikten har upphört. Ändringen är till nytta för personer som passerat läropliktsåldern som inte fullgjort lärokursen för den grundläggande utbildningen enligt den finska lagen om grundläggande utbildning. Studiestöd och stöd för skolresor kan enligt förslaget sökas till exempel av personer som stått utanför arbetsmarknaden, såsom mödrar som stannat hemma länge för att sköta sina barn. Särskild nytta av den föreslagna ändringen har invandrare som inte har möjlighet att studera med hjälp av utkomstskydd för arbetslösa. Studiestöd kan också sökas av dem som studerar på heltid, men för vilka de 48 månader för vilka utkomstskyddet för arbetslösa för frivilliga studier inte räcker för att slutföra studierna.

Behovet av grundläggande utbildning för vuxna uppgår uppskattningsvis till ca 5000 personer som passerat läropliktsåldern (RP 178/2016). De som passerat läropliktsåldern har inte rätt till skolskjutsförmån enligt lagen om grundläggande utbildning. Det är därför motiverat att utvidga tillämpningsområdet och rätten till stöd för skolresor enligt lagen om stöd för skolresor för studerande inom gymnasieutbildning och yrkesutbildning till att omfatta grundläggande utbildning som ordnas för personer som passerat läropliktsåldern enligt lagen om grundläggande utbildning.

1.3 De viktigaste förslagen

En studerande som genomför grundläggande utbildning som ordnas för personer som passerat läropliktsåldern enligt lagen om grundläggande utbildning föreslås ha rätt till studiestöd och stöd för skolresor. Den föreslagna ändringen är motiverad för att förhindra ojämlig behandling av de studerande och att de hamnar i kläm mellan förmånssystemen. Den föreslagna utvidgningen av rätten till studiestöd och stöd för skolresor främjar särskilt möjligheten till fortsatta studier eller till inträde på arbetsmarknaden för vuxna med bristfällig grundutbildning.

Studier som ordnas för personer som passerat läropliktsåldern enligt lagen om grundläggande utbildning föreslås vara heltidsstudier, om studierna omfattar minst 22 kurser per läsår. Den föreslagna bestämmelsen behövs för beviljande av studiestöd till studerande som passerat läropliktsåldern och som bedriver studier i grundläggande utbildning på heltid.

Definitionen av en heltidsstuderande i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ska enligt förslaget ändras på motsvarande sätt som i lagstiftningen om studiestöd. När de övriga villkoren för att få förmånen uppfylls, ska en studerande ha rätt till antingen studiestöd som i första hand är avsett att trygga försörjningen under studietiden eller till arbetslöshetsförmån. Som heltidsstudier ska enligt förslaget anses sådana studier enligt lagen om grundläggande utbildning som ordnas för personer som passerat läropliktsåldern och omfattar minst 22 kurser per läsår. För personer som håller på att integrera sig kvarstår möjligheten att på nuvarande villkor bedriva studier enligt lagen om grundläggande utbildning med stöd av arbetslöshetsförmån, oavsett att ovan nämnda studier nu också omfattas av rätten till studiestöd.

2 Propositionens konsekvenser

2.1 Konsekvenser för statsfinanserna

Att utvidga rätten till studiestöd till personer som passerat läropliktsåldern kan uppskattningsvis öka utgifterna för studiestödet med högst 1,1 miljoner euro, om antalet studerande som passerat läropliktsåldern som börjar studera inom den grundläggande utbildningen och har rätt till studiestöd är ca 250 per år, och de skulle ha rätt till stöd (studiepenning och statsborgen för studielån) för uppskattningsvis högst två läsår. Det innebär högst 500 studiestödstagare per år. Den föreslagna utvidgningen av rätten till stöd för skolresor till studerande inom den grundläggande utbildningen som passerat läropliktsåldern ökar endast utgifterna för skolresestödet i ringa grad, eftersom väldigt få studerande skulle ha behov av stöd för skolresor. Om uppskattningsvis 150 studerande som passerat läropliktsåldern årligen vore berättigade till stöd för skolresor, skulle det medföra extra utgifter på högst 300 000 euro.

I syfte att trygga invandrarnas behov av utbildning är det motiverat att utvidga rätten till studiestöd så att man får studiestöd för studier inom den grundläggande utbildningen också vid andra läroanstalter än folkhögskolor. Den föreslagna ändringen är motiverad för att förhindra en ojämlig behandling av studerande och att de hamnar i kläm mellan förmånssystemen. År 2018 är behovet av budgetanslag uppskattningsvis 300 000 euro och från och med år 2019 uppskattningsvis 1,1 miljoner euro per år. Bedömningen grundar sig på att antalet studerande inom den grundläggande utbildningen som passerat läropliktsåldern och får studiepenning och som skulle ha rätt till studiestöd årligen uppgår till högst 500. Enligt förslaget utbetalas studiepenning för högst två läsår (i snitt 240 €/mån.), och i allmänhet under nio månader av året. Heltidsstudier för att fullgöra den grundläggande utbildningen med studiestöd vore ett alternativ, i synnerhet för dem som står utanför arbetsmarknaden och inte har några andra källor för att finansiera studierna.

Det är motiverat att utvidga rätten till stöd för skolresor i anslutning till utvidgningen av rätten till studiestöd. I så fall skulle en i Finland bosatt studerande som bedriver heltidsstudier i Finland inom den grundläggande utbildningen som ordnas för personer som passerat läropliktsåldern enligt 46 § i lagen om grundläggande utbildning kunna få skolresestöd när han eller hon studerar regelbundet på heltid. Enligt etablerad tolkning avslutas läroplikten vid utgången av vårterminen det år då eleven fyller 17 år.

Om uppskattningsvis 30 procent av dem som är heltidsstuderande inom den grundläggande utbildningen för vuxna använde sig av skolresestödet, uppskattningsvis skulle det behövas 60 000 euro i budgetmedel år 2018 och 200 000 euro år 2019. Bedömningen grundar sig på att det inom den grundläggande utbildningen skulle finnas 150 sådana studerande inom den grundläggande utbildningen som passerat läropliktsåldern som skulle omfattas av skolresestödet som skulle få stöd. Enligt förslaget betalas skolresestöd för två läsår (i snitt 163 €/mån.) och i nio månader per år.

De flesta som passerat läropliktsåldern och fullföljer studier enligt lagen om grundläggande utbildning uppskattas vara invandrare. Om en invandrare uppfyller de villkor för frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmåner som anges i lagen om integrationsfrämjande, stöds studierna i fortsättningen med arbetslöshetsförmåner på motsvarande sätt som för närvarande. Därför bedöms den föreslagna ändringen inte ge upphov till några förändringar i utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa.

2.2 Konsekvenser för de studerandes ekonomi och ställning

Enligt förslaget ska rätten till studiestöd och rätten till stöd för skolresor utvidgas till grundläggande utbildning för personer som passerat läropliktsåldern, och förbättrar därigenom särskilt de ekonomiska möjligheterna för vuxna, i synnerhet för invandrare, som stått utanför arbetsmarknaden och vill studera, till studier på heltid. Studiestödet lämpar sig för att säkerställa utkomsten för vuxenstuderande under studiernas gång, om övriga finansieringsalternativ (utkomstskydd för arbetslösa, vuxenutbildningsstöd) inte är möjliga. Rätten till stöd för skolresor gör det lättare att söka sig till utbildning och riktas särskilt till studerande som har en lång skolväg och betydande kostnader för skolresorna.

2.3 Konsekvenser för myndigheterna

De föreslagna ändringarna skulle föranleda extra arbete för verkställigheten av studiestödet och skolresestödet, i synnerhet under planläggnings- och ibruktagningsskedet.

Ändringen i systemet med utkomstskydd för arbetslösa bedöms vara så ringa att den inte har några konsekvenser med tanke på arbets- och näringsbyråerna arbetslöshetskassorna och Folkpensionsanstalten, som ska verkställa systemet.

2.4 Samhälleliga konsekvenser

Utvidgningen av rätten till studiestöd och rätten till stöd för skolresor skulle förbättra studiestödets täckningsgrad med tanke på olika slags utbildningsbehov och bidra till att ge personer som passerat läropliktsåldern behörighet för vidare studier och till sysselsättning.

3 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid undervisnings- och kulturministeriet i samarbete med Folkpensionsanstalten. Ändringarna som gäller arbetslöshetsskyddet har beretts i samarbete med arbets- och näringsministeriet samt social- och hälsovårdsministeriet.

Ändringsförslagen i samband med propositionen var på remiss i samband med regeringens propositioner RP 121/2017 rd och RP 139/2017 rd. Yttranden om ifrågasvarande ändringsförslag har inkommit från Yrkesutbildningen i Finland AMKE ry, Folkpensionsanstalten, Utbildningsstyrelsen, Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto – SAKKI ry, Finlands Gymnasistförbund rf och finansministeriet.

I remissvaren ansågs det motiverat att sådana studerande som passerat den lagstadgade läropliktsåldern enligt lagen om grundläggande utbildning inkluderas i den grundläggande utbildningen, så att de omfattas av rätten till studiestöd och stöd för skolresor. Finansministeriet förutsatte att reformen genomförs inom ramen för budgetramen för utgifterna för undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. De konsekvenser ändringarna för med sig för statsfinanserna preciserades under den fortsatta beredningen. Eftersom det, med undantag för några smärre ändringar i fråga om konsekvensbedömningen, inte företagits några ändringar i sakinhållet i propositionen sedan föregående remissförfarande, har denna proposition inte varit föremål för ett nytt remissförfarande.

Förslaget till ändring i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ingick i regeringens proposition till riksdagen RP 121/2017 rd. Ändringen i lagen om utkomstskydd för arbetslösa förverkligades inte på det sätt regeringen föreslagit, eftersom motsvarande ändringar i lagstiftningen om studiestöd fördröjdes.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om studiestöd

4 §. Studier som berättigar till studiestöd. I paragrafen föreslås en ny 3 punkt till 4 mom. Enligt punkten studiestöd för studier vid andra läroanstalter beviljas en studerande som genomför sådan grundläggande utbildning som ordnas för personer som passerat läropliktsåldern enligt 46 § i lagen om grundläggande utbildning.

Den nuvarande 3 mom. 4 punkten blir därmed en ny 3 mom. 5 punkt.

Enligt 25 § i lagen om grundläggande utbildning börjar läroplikten det år barnet fyller sju år. Läroplikten upphör när den grundläggande utbildningens lärokurs har fullgjorts eller det har förflutit 10 år sedan läroplikten började. Enligt etablerad tolkning avslutas läroplikten vid utgången av vårterminen det år då eleven fyller 17 år.

5 a §. Heltidsstudier. I det nya 5 mom. föreskrivs att studier enligt lagen om grundläggande utbildning som ordnas för personer som passerat läropliktsåldern är heltidsstudier, om studier-
nas omfattning är minst 22 kurser per läsår. Bestämmelsen baserar sig på att medräknat alla skeden kan studier enligt lärokursen enligt den grundläggande utbildningen som ordnas för personer som passerat läropliktsåldern ta högst fem år som studier på heltid. Lärokursen inklusive alla tre skeden är 111 kurser vilket innebär 22 kurser per läsår.

1.2 Lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning

Det föreslås att lagens namn ändras till lagen om stöd för skolresor, eftersom det i propositionen föreslås att lagens tillämpningsområde ändras och att definitionerna av utbildning som berättigar till stöd för skolresor ändras. Enligt propositionen ska det i lagen föreskrivas om beviljande av stöd för kostnader som föränleds av den dagliga skolresan mellan den studerandes bostad och läroanstalt då den studerande bedriver studier inom den grundläggande utbildningen för personer som passerat läropliktsåldern, gymnasiestudier eller yrkesinriktade studier. Den grundläggande utbildningen för personer som passerat läropliktsåldern omfattas av stödet för skolresor enligt den föreslagna 2 §.

1 §. Tillämpningsområde. Enligt gällande 1 mom. innehåller lagen bestämmelser om beviljande av stöd för kostnader som föränleds av den dagliga skolresan mellan bostaden och läroanstalten för studerande som bedriver gymnasiestudier eller yrkesinriktade studier. Detta stöd kallas stöd för skolresor. Enligt paragrafens 2 mom. betalas stödet för skolresor med statliga medel.

Det föreslås att 1 mom. ändras så att lagen innehåller bestämmelser om beviljande av stöd för kostnader som föränleds av den dagliga skolresan mellan den studerandes bostad och läroanstalt då den studerande bedriver studier inom den grundläggande utbildningen för personer som passerat läropliktsåldern, gymnasiestudier eller yrkesstudier. Detta stöd kallas stöd för skolresor.

2 §. Utbildning som berättigar till stöd för skolresor. Enligt gällande 1 mom. är de studerande berättigade till stöd för skolresor som är bosatta i Finland och som bedriver heltidsstudier

inom den gymnasieutbildning som avses i gymnasielagen (629/1998), eller inom den utbildning som förbereder invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål för gymnasieutbildning, inom utbildning enligt 3 § i lagen om yrkesutbildning (630/1998), inom sådan självutbildning enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998) som förbereder för en yrkesinriktad grundexamen som avläggs genom fristående examen, inom sådan utbildning enligt lagen om Räddningsinstitutet (607/2006) som leder till yrkesexamen eller inom sådan utbildning enligt lagen om Brottsåtgärdsområdets utbildningscentral (1316/2006) som leder till yrkesexamen.

I propositionen föreslås det att 1 mom. ändras så att berättigad till stöd för skolresor enligt 1 punkten är en studerande som är bosatt i Finland och som studerar på heltid i Finland inom sådan grundläggande utbildning för personer som passerat läropliktsåldern som avses i 46 § i lagen om grundläggande utbildning (628/1998). Enligt hävdvunnen tolkning avslutas läroplikten vid utgången av vårterminen det år då eleven fyller 17 år. ??

1.3 Lagen om arbetslöshetsskydd

2 kap. Arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av förmåner

10 §. Studier. I paragrafen föreslås en ny 5 punkt till 2 mom. Den motsvarar de ändringar som föreslås i lagen om studiestöd så att heltidsstudier också för personer som passerat läropliktsåldern anses vara sådana studier enligt lagen om grundläggande utbildning som omfattar minst 22 kurser per läsår.

Den nuvarande 2 mom. 5 punkten blir därmed en ny 6 punkt.

Ikraftträdande. Om en arbetssökande inlett studierna innan denna lag träder i kraft och studierna anses vara på deltid, kvarstår hans eller hennes rätt till arbetslöshetsförmån när alla andra villkor uppfylls, oavsett den föreslagna ändringen. Studier i enlighet med den nya 5 punkten i 2 kap. 10 § 2 mom. som inletts före denna lags ikraftträdande kan inte stödjas med en arbetslöshetsförmån på det sätt som avses i lagen om arbetskrafts- och företagsservice, eftersom de studier som ska stödjas förutsätts vara på heltid.

1.4 Lagen om besvärnämnden för studiestöd

1 §. Uppgift och behörighet Det föreslås att rubriken för lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning ändras till lagen om stöd för skolresor. I paragrafen hänvisas till lagen, och därför ska referensen i lagen ändras som lag om stöd för skolresor.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

I lagförslaget ingår inga nya bemyndiganden att utfärda förordning, men ändringen av rubriken för lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning till lagen om stöd för skolresor kräver motsvarande ändringar i statsrådets förordning om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning (530/2015) och i undervisnings- och kulturministeriets förordning om beräkningsgrunderna för vissa kostnaderna för vissa skolresor (544/2015).

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2018.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Propositionen hänför sig till de i grundlagen tryggade grundläggande fri- och rättigheterna och särskilt till de kulturella rättigheterna och rätten att få sin grundförsörjning tryggad. Enligt 16 § i grundlagen har var och en rätt till avgiftsfri grundläggande utbildning och det allmänna ska, enligt vad som närmare bestäms genom lag, säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv.

Att anse grundläggande utbildning som ordnas för personer som passerat läropliktsåldern som studier som berättigar till studiestöd och stöd för skolresor skulle dessutom ge dem likvärdiga möjligheter att oavsett medellöshet och enligt sin förmåga och sina särskilda behov även få annan utbildning än grundläggande utbildning samt utveckla sig själva.

Grundlagsutskottet har ansett att de sociala trygghetssystem som garanterar en grundläggande utkomst ska vara så heltäckande att inga grupper lämnas utanför systemet. De behöver enligt utskottet dock inte täcka dem som enligt en helhetsbedömning av de lagstadgade systemen för utkomstskyddet och deras situation i övrigt har förutsättningar att få sin utkomst oberoende av att de normala utkomstmöjligheterna har försvagats, t.ex. på grund av arbetslöshet. (GRUU 16/1996 rd och GRUU 17/1996 rd). Dessutom har grundlagsutskottet brukat anse det helt möjligt att allas försörjning under arbetslöshet inte kan tryggas på samma sätt. Men segregeringen måste anses godtagbar med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna. (GRUU 27/2009 rd).

Definitionen på en studerande på heltid i lag om utkomstskydd för arbetslösa ska vara enhetlig med ändringarna i lagstiftningen om studiestöd. I praktiken innebär detta att om personen efter de föreslagna ändringarna inte har rätt till arbetslöshetsförmåner, så har han eller hon dock rätt till studiestöd. Med beaktande av grundlagsutskottets ovan nämnda utlåtanden kan den ändring som förslås i definitionen på heltidsstuderande inte anses strida mot grundlagen.

Enligt regeringens uppfattning innehåller den föreslagna lagen inga sådana begränsningar av de grundläggande fri- och rättigheterna som innebär att propositionen inte skulle kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av 4 och 5 a § i lagen om studiestöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om studiestöd (65/1994) 4 § 3 mom. och 5 a §, sådana de lyder, 4 § 3 mom. i lag 539/2017 och 5 a § i lag 960/2017, som följer:

4 §

Studier som berättigar till studiestöd

Studiestöd för studier i andra läroanstalter beviljas studerande som genomför

- 1) yrkesutbildning enligt lagen om grundläggande yrkesutbildning (531/2017),
- 2) gymnasieutbildning eller utbildning som förbereder invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål för gymnasieutbildning som avses i gymnasielagen (629/1998),
- 3) annan än i 1 eller 2 punkten nämnd utbildning i en folkhögskola eller ett idrottsutbildningscenter enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) eller i utbildningscentralen enligt lagen om Sameområdets utbildningscentral (252/2010),
- 4) grundläggande utbildning som ordnas för personer som passerat läropliktsåldern enligt i 46 § i lagen om grundläggande utbildning (628/1998), eller
- 5) yrkesutbildning som motsvarar utbildning som avses i 1 punkten och som övervakas av myndigheter inom något annat område än undervisningsmyndigheterna.

5 a §

Heltidsstudier

Studier där målsättningen är att avlägga en högskoleexamen är heltidsstudier. Andra högskolestudier är heltidsstudier när deras omfattning i genomsnitt är minst fem studiepoäng per studiemånad.

Gymnasiestudierna är heltidsstudier, om deras omfattning enligt lärokursen är sammanlagt minst 75 kurser eller om de genomförs i samband med en yrkesinriktad grundexamen enligt lärokursen för gymnasieutbildningen för vuxna. Som heltidsstudier betraktas också en studiehelhet omfattande ett läsår och minst 25 kurser som förbereder invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål för gymnasieutbildning. I gymnasiestudierna förutsätts dessutom att den studerande under terminen deltar i minst 10 kurser eller i studier av motsvarande omfattning eller i två prov som ingår i studentexamen. Gymnasiestudier som ordnas i ett internat betraktas dock alltid som heltidsstudier.

Sådan utbildning enligt lagen om yrkesutbildning vars syfte är genomförande av yrkesinriktad grundexamen eller del av examen eller genomförande av utbildning som förbereder för yrkesutbildning eller utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv, är heltidsstudier. Avläggandet av en yrkesexamen eller specialyrkesexamen eller delar av nämnda examina

RP 58/2018 rd

är studier på heltid, om den omfattning av studierna som man kommit överens om i den studerandes personliga kompetensutvecklingsplan är minst 4,5 kompetenspoäng per studiemånad

Andra studier än de som avses i 1—3 mom. är heltidsstudier, om omfattningen enligt undervisningsprogrammet är i genomsnitt minst 25 veckotimmar, eller 4,5 kompetenspoäng eller tre studieveckor per studiemånad.

Sådan grundläggande utbildning som ordnas för personer som passerat läropliktsåldern enligt lagen om grundläggande utbildning är heltidsstudier, om studiernas omfattning är minst 22 kurser per läsår.

Studier vid en utländsk läroanstalt är heltidsstudier, om läroanstalten har angett dem som heltidsstudier. Högskolestudier kan betraktas som heltidsstudier också om studiernas omfattning motsvarar i genomsnitt minst fem studiepoäng per studiemånad. Andra studier kan betraktas som heltidsstudier, om studiernas omfattning enligt läroplanen är i genomsnitt 25 veckotimmar. Studiestöd beviljas dock inte för studier som helt och hållet ordnas som distansstudier.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning (48/1997) lagens rubrik, 1 § 1 mom. och 2 § 1 mom., av dem 2 § 1 mom. sådant det lyder i lagarna 53/2011, 1244/2013 och 540/2017, som följer:

Lag om stöd för skolresor

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om beviljande av stöd för kostnader som föränleds av den dagliga skolresan mellan den studerandes bostad och läroanstalt då den studerande bedriver sådana studier inom den grundläggande utbildningen som ordnas för personer som passerat läropliktsåldern, gymnasiestudier eller yrkesinriktade studier. Detta stöd kallas stöd för skolresor.

2 §

Utbildning som berättigar till stöd för skolresor

Berättigad till stöd för skolresor är en studerande som är bosatt i Finland och som studerar på heltid i Finland inom

1) grundläggande utbildning för personer som passerat läropliktsåldern enligt 46 § i lagen om grundläggande utbildning (628/1998),

2) gymnasieutbildning eller utbildning som förbereder invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål för gymnasieutbildning som avses i gymnasielagen (629/1998),

3) utbildning som leder till yrkesinriktad grundexamen som avses i 5 § i lagen om yrkesutbildning (531/2017) eller förberedande utbildning som avses i 7 § i den lagen,

4) utbildning som leder till yrkesexamen som avses i lagen om Räddningsinstitutet (607/2006), eller

5) utbildning som leder till yrkesexamen som avses i lagen om Brottspåföljdsområdets utbildningscentral (1316/2006).

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

3.

Lag

om ändring av 2 kap. 10 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 2 kap. 10 § 2 mom. 5 punkten,
sådan den lyder i lag 906/2017, och
fogas till 2 kap. 10 §, 2 mom., sådant det lyder i lagarna 1001/2012 och 906/2017, en ny 6
punkt, som följer:

2 kap.

Allmänna arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av förmåner

10 §

Studier

Som heltidsstudier betraktas

5) sådana studier enligt lagen om grundläggande utbildning som ordnas för personer som passerat läropliktsåldern och vars omfattning är minst 22 kurser per läsår,

6) andra studier än de som avses i 1—5 punkten och vars omfattning enligt undervisningsprogrammet är i genomsnitt minst 25 veckotimmar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På studier som en arbetsökande inlett före denna lags ikraftträdande tillämpas 2 kap. 10 § 2 mom. i den lydelse som gällde vid ikraftträdandet.

4.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om besvärsnämnden för studiestöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om besvärsnämnden för studiestöd (1080/2012) 1 § 1 mom. som följer:

1 §

Uppgift och behörighet

Besvärsnämnden för studiestöd (*besvärsnämnden*) är första bevärsinstans i ärenden enligt lagen om studiestöd (65/1994) och lagen om skolresor (48/1997).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 19 april 2018

Statsminister

Juha Sipilä

Europa-, kultur- och idrottsminister Sampo Terho

1.

Lag

om ändring av 4 och 5 a § i lagen om studiestöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om studiestöd (65/1994) 4 § 3 mom. och 5 a §, sådana de lyder, 4 § 3 mom. i lag 539/2017 och 5 a § i lag 960/2017, som följer:

Gällande lydelse

4 §

Studier som berättigar till studiestöd

Studiestöd för studier i andra läroanstalter beviljas studerande som

1) genomför utbildning enligt lagen om yrkesutbildning (531/2017),

2) genomför gymnasieutbildning enligt gymnasielagen (629/1998) eller utbildning som förbereder invandrare och främmandespråkiga för gymnasieutbildning,

3) genomför annan än i 1 eller 2 punkten nämnd utbildning i en folkhögskola eller ett idrottsutbildningscenter enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) eller i utbildningscentralen enligt lagen om Sameområdets utbildningscentral (252/2010), eller

4) genomför yrkesutbildning som motsvarar utbildning som avses i 1 punkten och som övervakas av myndigheter inom något annat område än undervisningsmyndigheterna.

5 a §

Heltidsstudier

Föreslagen lydelse

4 §

Studier som berättigar till studiestöd

Studiestöd för studier i andra läroanstalter beviljas studerande som *genomför*

1) *yrkesutbildning enligt lagen om grundläggande yrkesutbildning* (531/2017),

2) gymnasieutbildning eller utbildning *som förbereder invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål för gymnasieutbildning som avses i gymnasielagen* (629/1998),

3) annan än i 1 eller 2 punkten nämnd utbildning i en folkhögskola eller ett idrottsutbildningscenter enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) eller i utbildningscentralen enligt lagen om Sameområdets utbildningscentral (252/2010),

4) *grundläggande utbildning som ordnas för personer som passerat läropliktsåldern enligt i 46 § i lagen om grundläggande utbildning* (628/1998), *eller*

5) yrkesutbildning som motsvarar utbildning som avses i 1 punkten och som övervakas av myndigheter inom något annat område än undervisningsmyndigheterna.

5 a §

Heltidsstudier

Gällande lydelse

Studier där målsättningen är att avlägga en högskoleexamen är heltidsstudier. Andra högskolestudier är heltidsstudier när deras omfattning i genomsnitt är minst fem studiepoäng per studiemånad.

Gymnasiestudierna är heltidsstudier, om deras omfattning enligt lärokursen är sammanlagt minst 75 kurser eller om de genomförs i samband med en yrkesinriktad grundexamen enligt lärokursen för gymnasieutbildningen för vuxna. Som heltidsstudier betraktas också en studiehelhet omfattande ett läsår och minst 25 kurser som förbereder invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål för gymnasieutbildning. I gymnasiestudierna förutsätts dessutom att den studerande under terminen deltar i minst 10 kurser eller i studier av motsvarande omfattning eller i två prov som ingår i studentexamen. Gymnasiestudier som ordnas i ett internat betraktas dock alltid som heltidsstudier.

Sådan utbildning enligt lagen om yrkesutbildning vars syfte är genomförande av yrkesinriktad grundexamen eller del av examen eller genomförande av utbildning som förbereder för yrkesutbildning eller utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv, är heltidsstudier. Avläggandet av en yrkesexamen eller specialyrkesexamen eller delar av nämnda examina är studier på heltid, om den omfattning av studierna som man kommit överens om i den studerandes personliga kompetensutvecklingsplan är minst 4,5 kompetenspoäng per studiemånad.

Andra studier än de som avses i 1—3 mom. är heltidsstudier, om omfattningen enligt undervisningsprogrammet är i genomsnitt minst 25 veckotimmar, 4,5 kompetenspoäng eller tre studieveckor per studiemånad.

Studier vid en utländsk läroanstalt är heltidsstudier, om läroanstalten har definierat dem som heltidsstudier. Högskolestudier kan betraktas som heltidsstudier också om studi-

Föreslagen lydelse

Studier där målsättningen är att avlägga en högskoleexamen är heltidsstudier. Andra högskolestudier är heltidsstudier när deras omfattning i genomsnitt är minst fem studiepoäng per studiemånad.

Gymnasiestudierna är heltidsstudier, om deras omfattning enligt lärokursen är sammanlagt minst 75 kurser eller om de genomförs i samband med en yrkesinriktad grundexamen enligt lärokursen för gymnasieutbildningen för vuxna. Som heltidsstudier betraktas också en studiehelhet omfattande ett läsår och minst 25 kurser som förbereder invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål för gymnasieutbildning. I gymnasiestudierna förutsätts dessutom att den studerande under terminen deltar i minst 10 kurser eller i studier av motsvarande omfattning eller i två prov som ingår i studentexamen. Gymnasiestudier som ordnas i ett internat betraktas dock alltid som heltidsstudier.

Sådan utbildning enligt lagen om yrkesutbildning vars syfte är genomförande av yrkesinriktad grundexamen eller del av examen eller genomförande av utbildning som förbereder för yrkesutbildning eller utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv, är heltidsstudier. Avläggandet av en yrkesexamen eller specialyrkesexamen eller delar av nämnda examina är studier på heltid, om den omfattning av studierna som man kommit överens om i den studerandes personliga kompetensutvecklingsplan är minst 4,5 kompetenspoäng per studiemånad.

Andra studier än de som avses i 1—3 mom. är heltidsstudier, om omfattningen enligt undervisningsprogrammet är i genomsnitt minst 25 veckotimmar, *eller* 4,5 kompetenspoäng eller tre studieveckor per studiemånad.

Sådan grundläggande utbildning som ordnas för personer som passerat läropliktsåldern enligt lagen om grundläggande utbildning är heltidsstudier, om studiernas omfattning är minst 22 kurser per läsår.

Studier vid en utländsk läroanstalt är heltidsstudier, om läroanstalten har angett dem som heltidsstudier. Högskolestudier kan betraktas som heltidsstudier också om studiernas omfattning motsvarar i genomsnitt minst fem studiepoäng per studiemånad. Andra

RP 58/2018 rd

Gällande lydelse

ernas omfattning motsvarar i genomsnitt minst fem studiepoäng per studiemånad. Andra studier kan betraktas som heltidsstudier, om studiernas omfattning enligt läroplanen är i genomsnitt minst 25 veckotimmar. Studiestöd beviljas dock inte för studier som helt och hållet ordnas som distansstudier.

Föreslagen lydelse

studier kan betraktas som heltidsstudier, om studiernas omfattning enligt läroplanen är i genomsnitt 25 veckotimmar. Studiestöd beviljas dock inte för studier som helt och hållet ordnas som distansstudier.

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen om studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning (48/1997) lagens rubrik, 1 § 1 mom. och 2 § 1 mom., av dem 2 § 1 mom. sådant det lyder i lagarna 53/2011, 1244/2013 och 540/2017, som följer:

Gällande lydelse

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag stadgas om beviljande av stöd för kostnader som föränleds av den dagliga skolresan mellan bostaden och läroanstalten för studerande som bedriver gymnasiestudier eller yrkesinriktade studier. Detta stöd kallas stöd för skolresor.

Föreslagen lydelse

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om beviljande av stöd för kostnader som föränleds av den dagliga skolresan mellan den studerandes bostad och läroanstalt då den studerande bedriver sådana studier inom den grundläggande utbildningen som ordnas för personer som passerat läropliktsåldern, gymnasiestudier eller yrkesinriktade studier. Detta stöd kallas stöd för skolresor.

2 §

Utbildning som berättigar till stöd för skolresor

Berättigad till stöd för skolresor är en studerande som är bosatt i Finland och som bedriver heltidsstudier i Finland

1) inom gymnasieutbildning enligt gymnasielagen (629/1998) eller inom utbildning som förbereder invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål för gymnasieutbildning,

2) inom utbildning som leder till yrkesinriktad grundexamen enligt 5 § i lagen om yrkesutbildning (531/2017),

3) inom handledande utbildning enligt 7 § i lagen om yrkesutbildning,

4) inom sådan utbildning enligt lagen om Räddningsinstitutet (607/2006) som leder till

2 §

Utbildning som berättigar till stöd för skolresor

Berättigad till stöd för skolresor är en studerande som är bosatt i Finland och som studerar på heltid i Finland *inom*

1) *grundläggande utbildning för personer som passerat läropliktsåldern enligt 46 § i lagen om grundläggande utbildning (628/1998),*

2) *gymnasieutbildning eller utbildning som förbereder invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål för gymnasieutbildning som avses i gymnasielagen (629/1998),*

3) *utbildning som leder till yrkesinriktad grundexamen som avses i 5 § i lagen om yrkesutbildning (531/2017) eller förberedande utbildning som avses i 7 § i den lagen,*

4) *utbildning som leder till yrkesexamen som*

RP 58/2018 rd

Gällande lydelse

yrkesexamen, eller
5) inom sådan utbildning enligt lagen om
Brottspåföljdsområdets utbildningscentral
(1316/2006) som leder till yrkesexamen.

Föreslagen lydelse

*avses i lagen om Räddningsinstitutet (607/2006),
eller
5) utbildning som leder till yrkesexamen som
avses i lagen om Brottspåföljdsområdets utbild-
ningscentral (1316/2006).*

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 2 kap. 10 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 2 kap. 10 § 2 mom. 5 punkten, sådan den lyder i lag 906/2017, och
fogas till 2 kap. 10 §, 2 mom., sådant det lyder i lagarna 1001/2012 och 906/2017, en ny 6 punkt, som följer:

Gällande lydelse

2 kap.

Allmänna arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av förmåner

10 §

Studier

Föreslagen lydelse

2 kap.

Allmänna arbetskraftspolitiska förutsättningar för erhållande av förmåner

10 §

Studier

Som heltidsstudier betraktas

1) studier där målsättningen är att avlägga yrkeshögskoleexamen, högre yrkeshögskoleexamen eller lägre eller högre högskoleexamen vid universitet,

2) sådana studier enligt lagen om yrkesutbildning som syftar till avläggande av en yrkesinriktad grundexamen eller en del av en sådan examen, eller till genomförande av handledande utbildning för yrkesutbildning eller utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv, (14.12.2017/906)

3) gymnasiestudier när deras omfattning enligt lärokursen är sammanlagt minst 75 kurser; gymnasiestudier som ordnas i internat betraktas dock alltid som heltidsstudier, (14.12.2017/906)

4) andra studier som ger yrkesfärdigheter än de som avses i 1—3 punkten och vars omfattning enligt studieplanen i genomsnitt är minst fem studiepoäng, tre studieveckor eller 4,5 kompetenspoäng per studiemånad, (14.12.2017/906)

5) andra studier än de som avses i 1—4

Som heltidsstudier betraktas

RP 58/2018 rd

Gällande lydelse

punkten och vars omfattning enligt undervisningsprogrammet är i genomsnitt minst 25 veckotimmar.

Föreslagen lydelse

- 5) sådana studier enligt lagen om grundläggande utbildning som ordnas för personer som passerat läropliktsåldern och vars omfattning är minst 22 kurser per läsår,
6) andra studier än de som avses i 15 punkten och vars omfattning enligt undervisningsprogrammet är i genomsnitt minst 25 veckotimmar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På studier som en arbetssökande inlett före denna lags ikraftträdande tillämpas 2 kap. 10 § 2 mom. i den lydelse som gällde vid ikraftträdandet.

4.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om besvärsnämnden för studiestöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om besvärsnämnden för studiestöd (1080/2012) 1 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

1 §

Uppgifter och behörighet

Besvärsnämnden för studiestöd (besvärsnämnden) är första besvärnsinstans i ärenden enligt lagen om studiestöd (65/1994) samt lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning (48/1997).

Föreslagen lydelse

1 §

Uppgifter och behörighet

Besvärsnämnden för studiestöd (*besvärsnämnden*) är första besvärnsinstans i ärenden enligt lagen om studiestöd (65/1994) samt *lagen om stöd för skolresor* (48/1997).

Denna lag träder i kraft den 20 .